

MODERN FOUNDATIONS OF ECONOMICS, MANAGEMENT AND TOURISM

Collective monograph

ISBN 979-8-88757-558-2

DOI 10.46299/ISG.2022.MONO.ECON.4

BOSTON(USA)-2022

ISBN – 979-8-88757-558-2
DOI – 10.46299/ISG.2022.MONO.ECON.4

*Modern foundations of
economics, management
and tourism*

Collective monograph

Boston 2022

Library of Congress Cataloging-in-Publication Data

ISBN – 979-8-88757-558-2

DOI – 10.46299/ISG.2022.MONO.ECON.4

Authors – Lazaryshyn A., Lazaryshyna I., Пугаченко О., Галаз Л., Petrukha S., Petrukha N., Alekseienko N., Mazur A., Maltsev M., Povorozniuk I., Atayeva O., Blerim K., Gjermizi J., Нлуп N., Vlasova V., Levkiv H., Podra O., Melnyk N., Melnyk L., Simanovska A., Matsenko O., Dehtyarova I., Psarov O., Panasyuk V., Sokhatska O., Schuchmann V., Pasko M., Petryshyn N. Samoilenko V., Горохова Т.В., Заїка Ю.А., Дідковська Л., Карвацка Н., Свідло К.В., Соколенко А.С., Мамченко Л.Є., Каролоп О.О., Трушкіна Н., Чернух Д., Квасницька Р., Форкун І., Гордеєва Т., Плиса В., Плиса З., Плиса М., Melnyk L., Kubatko O., Dehtyarova I., Lereuko T., Kovalov V., Тищенко С. Борисова В., Нечипорук Л.В., Brinčíková Z., Melnichuk O., Yatsenko O., Tsygankova T., Tananaiko T., Zavadska Y., Irynychyna I., Horbachova I., Myronchuk Z., Tsitska N., Andrushko R., Maletska O., Matskiv H., Вітер С., Климчук М., Шовківська В., Ємельянова О., Zelisko N., Radzikhovska L., Yaremko S., Kuzmina O., Мина Ж., Denysenko M., Breus S., Hryhorieva L.

REVIEWER

Kvasnytska Raisa – Doctor of Economics, Professor of Finance, Banking and Insurance, Khmelnytskyi National University

Dovgal Olena – Dr.Sc. of Economics, Professor (Full), Professor of the Department of International Economic Relations of V.N.Karazin Kharkiv National University.

Breus Svitlana – Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of Economics, Finance and Accounting, European University (Kyiv).

Slavkova Olena – Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Public Administration and Administration of Sumy National Agrarian University

Yavorska Oksana – Doctor of Economic Sciences, Associate Professor, Professor of the Department of Tourism, Hotel and Restaurant Business, Faculty of cultural and creative industries Kyiv National University of Technologies and Design.

Marina Klimchuk - Doctor of Economics, Department of Organization and Management of Construction Industry, Kyiv National University of Building and Architecture.

Published by Primedia eLaunch

<https://primediaelaunch.com/>

Text Copyright © 2022 by the International Science Group(isg-konf.com) and authors.

Illustrations © 2022 by the International Science Group and authors.

Cover design: International Science Group(isg-konf.com). ©

Cover art: International Science Group(isg-konf.com). ©

All rights reserved. Printed in the United States of America. No part of this publication may be reproduced, distributed, or transmitted, in any form or by any means, or stored in a data base or retrieval system, without the prior written permission of the publisher. The content and reliability of the articles are the responsibility of the authors. When using and borrowing materials reference to the publication is required.

The collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe and Ukraine. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science.

The recommended citation for this publication is:

Modern foundations of economics, management and tourism: collective monograph / Lazaryshyn A., Lazaryshyna I., – etc. – International Science Group. – Boston : Primedia eLaunch, 2022. 650 p. Available at : DOI – 10.46299/ISG.2022.MONO.ECON.4

TABLE OF CONTENTS

1. ACCOUNTING AND AUDIT		
1.1	Lazaryshyn A. ¹ , Lazaryshyna I. ¹ IMPROVING THE USEFULNESS OF ANALYTICAL SUPPORT FOR DECISION-MAKING ¹ Department of Statistics and Economic Analysis, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine	11
1.2	Lazaryshyna I. ¹ ASPECTS OF IMPROVING OF THE ACCOUNTS IN THE PROCESS OF FORMING THE ANALYTICAL INDICATORS ¹ Department of Statistics and Economic Analysis, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine	33
1.3	Пугаченко О. ¹ ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА У ЧАСТИНІ РЕФОРМУВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, ОПОДАТКУВАННЯ І ЗВІТНОСТІ ЗГІДНО ВИМОГ ЄС В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ¹ Кафедра аудиту, обліку та оподаткування, Центральноукраїнський національний технічний університет	53
2. DEMOGRAPHY, ECONOMY, SOCIAL POLICY		
2.1	Галаз Л. ¹ ОСОБЛИВОСТІ МЕНЕДЖМЕНТУ ПЕРСОНАЛУ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ЗАЙНЯТОСТІ ¹ кафедра менеджменту організацій, Національний університет «Львівська політехніка»	86
3. ECONOMICS OF INDUSTRIES		
3.1	Petrukha S. ¹ , Petrukha N. ¹ , Alekseienco N. ¹ , Mazur A. ¹ , Maltsev M. ¹ THE POST-WAR POTENTIAL AND REGULATORY CAPACITY OF RURAL TERRITORIAL COMMUNITIES IN THE CLUSTERING AND INTEGRATING AGRI-FOOD CHAINS OF LOCAL ADDED VALUE CREATION ¹ Department of Management in Construction, Kyiv National University of Construction and Architecture	96
3.2	Povorozniuk I. ¹ FORMATION OF THE MARKET OF TOURIST SERVICES OF THE REGION UNDER THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION ¹ Department of technologies and organization of tourism and hotel and restaurant business, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University	127

4.	ENTERPRISE ECONOMICS AND PRODUCTION MANAGEMENT	
4.1	Atayeva O. ¹ THE DEFINING ROLE OF ECONOMIC LAW WAGES IN THE FORMATION OF DISTRIBUTION RELATIONS IN UKRAINE ¹ Department of Economics of Enterprise and Management Educational and Scientific Professional and Pedagogical Institute of Bakhmut, Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy	138
4.2	Blerim K. ¹ , Gjermizi J. ² MARKETING OF CRAFT PRODUCTS, A PANORAMA FROM ALBANIA ¹ Department of Marketing, Faculty of Business, University "A. Moisiu", Durres ² Department of Finance, Faculty of Economics, LOGOS University, Tirane	148
4.2.1	OBJECTIVES	148
4.2.2	RESEARCH METHODOLOGY	149
4.2.3	THE SELECTION OF SAMPLE	150
4.2.4	RESULTS OF THE STUDY AND THEIR ANALYSIS	151
4.2.5	GRAPHIC RESULTS OF THE SURVEY	153
4.3	Нryp N. ¹ , Vlasova V. ¹ РОЛЬ ПРИБУТКУ І РЕНТАБЕЛЬНОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ ¹ Educational and Scientific Institute «Karazin Banking Institute», V. N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine	162
4.4	Levkiv H. ¹ , Podra O. ² , Melnyk N. ¹ STRATEGIC PLANNING OF ENTERPRISES IN THE MARKETING-MANAGEMENT ENVIRONMENT ¹ Faculty of Economic and Management, Stepan Gzhytskyi National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies ² Department of foreign trade and customs, National University «Lviv Polytechnic»	171
4.5	Melnyk L. ¹ , Simanovska A. ¹ , Matsenko O. ¹ , Dehtyarova I. ¹ , Psarov O. ¹ THE FORMATION OF THE CREATIVE ECONOMY AS A KEY VECTOR OF THE DIGITAL TRANSFORMATION OF ENTERPRISES ¹ Department of Economics, Entrepreneurship and Business Administration, Sumy State University	180

4.6	Panasyuk V. ¹ , Sokhatska O. ² , Schuchmann V. ³ MANAGEMENT EFFECTIVENESS OF THE PROCESS OF PERSONNEL POTENTIAL FORMATION ¹ Department of Accounting and Taxation, West Ukrainian National University ² Department of International Economic Relations, West Ukrainian National University ³ West Ukrainian National University	190
4.7	Pasko M. ¹ КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА І ЙОГО СКЛАДОВИМИ ¹ Department of Management, Logistic and Innovation Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics	201
4.8	Podra O. ¹ , Petryshyn N. ¹ METHODOLOGY OF BUSINESS EVALUATION OF PERSONNEL POTENTIAL OF THE ENTERPRISE ¹ Department of foreign trade and customs, National University «Lviv Polytechnic»	249
4.9	Samoilenko V. ¹ ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ, АНАЛІЗУ ТА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ¹ Department of Management, Logistic and Innovation Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics	257
4.10	Горохова Т.В. ¹ , Заїка Ю.А. ¹ МАРКЕТИНГОВІ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОСУВАННІ БРЕНДУ ¹ ННІЕМ, Дніпро, ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет»	290
4.11	Дідковська Л. ¹ ІННОВАЦІЙНІ РІШЕННЯ РОЗВИТКУ ЗРОШЕННЯ В УКРАЇНІ ЗА УМОВ ГЛОБАЛЬНОЇ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ АГРАРНОГО СЕКТОРА ¹ Відділ форм і методів господарювання в агропродовольчому комплексі, ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»	298
4.12	Карвацка Н. ¹ МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ ¹ Кафедра менеджменту та адміністрування, Хмельницький національний університет	306

4.13	Свідло К.В. ¹ , Соколенко А.С. ¹ , Мамченко Л.Є. ² , Каролоп О.О. ³ УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОЗДАТНІСТЮ ГОТЕЛЬНОГО ПРОДУКТУ ЧЕРЕЗ ВПРОВАДЖЕННЯ ПОСЛУГ ГІДА-КОНФЕРЕНСЬЄ ¹ Інститут менеджменту та економіки Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова, кафедра туризму і готельного господарства ² Національний університет харчових технологій, кафедра технології ресторанної і аюрведичної продукції ³ Київський національний університет культури і мистецтв, кафедра готельно-ресторанного і туристичного бізнесу	325
4.14	Трушкіна Н. ¹ , Чернух Д. ² ОЦІНЮВАННЯ ВПЛИВУ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ НА ЕКОНОМІЧНУ АКТИВНІСТЬ І КОНКУРЕНТНІ ПЕРЕВАГИ КОМПАНІЙ: ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ РІЗНИХ КРАЇН СВІТУ ¹ Відділ проблем регуляторної політики і розвитку підприємництва, Інститут економіки промисловості НАН України, Київ, Україна	337
5.	FINANCE, BANKING, INSURANCE	
5.1	Квасницька Р. ¹ , Форкун І. ¹ , Гордєєва Т. ¹ РЕАЛІЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПЛАТІЖНИХ СИСТЕМ В УКРАЇНІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ¹ Кафедра фінансів, банківської справи та страхування, Хмельницький національний університет	355
6.	FINANCE, PENNILESS AND CREDIT	
6.1	Плиса В. ¹ , Плиса З. ² , Плиса М. ³ АНТИСИПАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ СТРАХОВИКА: ЦІЛЬОВІ ОРІЄНТИРИ, ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ТЕХНОЛОГІЯ ТА ІНСТРУМЕНТАРІЙ ¹ кафедра фінансів, грошового обігу і кредиту, Львівський національний університет імені Івана Франка ² кафедра обліку і аудиту, Львівський національний університет імені Івана Франка ³ юридичний факультет, Львівський національний університет імені Івана Франка.	364

7. INNOVATIVE ECONOMY		
7.1	Melnyk L. ¹ , Kubatko O. ¹ , Dehtyarova I. ¹ , Lepeyko T. ² , Kovalov B. ¹ NEW EDUCATIONAL METHODS OF SHAPING HUMAN CAPITAL FOR THE CONDITIONS OF DIGITAL TRANSFORMATIONS AND POSTWAR RECOVERY ¹ Department of Economics, Entrepreneurship and Business Administration, Sumy State University ² Department of Economic Cybernetics and Management of Economic Security, Kharkiv National University of Economics	373
7.2	Тищенко С. ¹ КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ТУРИЗМІ ¹ кафедра економічної кібернетики і математичного моделювання, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв, Україна	382
8. INSURANCE		
8.1	Борисова В. ¹ РОЗРОБКА ДИСКРИМІНАНТНОЇ МОДЕЛІ ДІАГНОСТИКИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ ¹ Кафедра фінансів, банківської справи та страхування, Сумський національний аграрний університет	391
8.2	Нечипорук Л.В. ¹ СТРАХОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ПОСЛУГ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ¹ Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого м. Харків, Україна	407
9. INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS		
9.1	Brinčíková Z. ¹ EXTERNAL COMPETITIVENESS OF THE EUROPEAN UNION AND SELECTED COUNTRIES ¹ Department of Economic Theory, University of Economic in Bratislava	417
9.1.1	REVEALED COMPARATIVE ADVANTAGES OF THE EU-27	424
9.1.2	EXTERNAL COMPETITIVENESS OF THE SELECTED EU COUNTRIES	430
9.1.2.1	AUSTRIA	431
9.1.2.2	CZECH REPUBLIC	433
9.1.2.3	DENMARK	435
9.1.2.4	ESTONIA	437
9.1.2.5	FINLAND	438
9.1.2.6	HUNGARY	440

9.1.2.7	POLAND	442
9.1.2.8	SLOVENIA	444
9.1.2.9	SLOVAK REPUBLIC	446
9.1.3	CONCLUSION	452
9.2	Melnichuk O. ¹ AREAS OF IMPROVEMENT OF THE ACTIVITIES OF THE INTERNATIONAL COMPANY ¹ Department of Economics and International Relations, Vinnytsia Institute of Trade and Economics of State University of Trade and Economics	455
9.3	Yatsenko O. ¹ , Tsygankova T. ¹ , Tananaiko T. ² , Zavadzka Y. ³ , Irynychyna I. ¹ , Horbachova I. ⁴ ECONOMIZATION OF DIPLOMACY AND MODERNIZATION OF GLOBAL TRADE POLICY WITHIN GEOPOLITICALLY UNSTABLE ENVIRONMENT ¹ International Trade and Marketing Department, Kyiv National Economic University Named After Vadym Hetman, Kyiv, Ukraine ² Directorate for economic diplomacy, Ministry of foreign affairs of Ukraine, Ukraine ³ Product Development Team, Loopme, Kyiv, Ukraine ⁴ Department of International Economic Relations and European Integration, Polissia National University, Zhytomyr, Ukraine	463
10.	MANAGEMENT ACCOUNTING AND BUDGETING	
10.1	Myronchuk Z. ¹ , Tsitska N. ¹ , Andrushko R. ¹ , Maletska O. ¹ , Matskiv H. ¹ DIGITALIZATION OF ACCOUNTING HOW EFFECTIVE ELEMENT OF MANAGEMENT ¹ Department of Accounting and Taxation, Lviv National University of Nature Management	485
10.2	Вітер С. ¹ СОЦІАЛЬНО-ЕКОЛОГІЧНИЙ ОБЛІК НА ПІДПРИЄМСТВАХ ПЛОДООВОЧЕВОЇ КОНСЕРВНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ: УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ У КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ¹ Кафедра бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту, Поліський національний університет	494
11.	MECHANISMS OF REGULATION OF THE ECONOMY	
11.1	Климчук М. ¹ , Шовківська В. ¹ РОЛЬ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ В ПОВОЄННІЙ ВІДБУДОВІ УКРАЇНИ ¹ Київський національний університет будівництва і архітектури	523

11.2	Климчук М. ¹ , Шовківська В. ¹ , Ємельянова О. ¹ НАУКОВО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПІСЛЯВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: ІМПЕРАТИВИ РЕАЛІЗАЦІЇ <small>¹ Київський національний університет будівництва і архітектури</small>	538
12.	MICRO AND MACRO ECONOMY	
12.1	Zelisko N. ¹ MACROECONOMIC POLICY OF UKRAINE IN THE CONDITIONS OF WAR <small>¹ Department of Economics, Lviv National Environmental University</small>	551
13.	QUANTITATIVE METHODS IN ECONOMICS	
13.1	Radzikhovska L. ¹ , Yaremko S. ¹ , Kuzmina O. ¹ FORECASTING BUSINESS PROCESSES BASED ON ECONOMIC MODELING TECHNOLOGIES <small>¹ Department of Economic Cybernetics and Information Systems, Vinnytsia Institute of Trade and Economics State University of Trade and Economics</small>	561
14.	THEORY AND HISTORY	
14.1	Мина Ж. ¹ СВІТОВИЙ ДОСВІД У СФЕРІ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ТА ПОРЯДОК СТВОРЕННЯ, ВИЗНАЧЕННЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРЕДСТАВЛЕННЯ ТЕХНІЧНИХ КОМІТЕТІВ СТАНДАРТИЗАЦІЇ <small>¹ Кафедра соціальних комунікацій та інформаційної діяльності, Національний університет «Львівська політехніка»</small>	571
15.	TOURISM AND HOTEL AND RESTAURANT BUSINESS	
15.1	Denysenko M. ¹ , Breus S. ² INNOVATIVE DEVELOPMENT IS AN IMPORTANT COMPONENT OF ENSURING THE STATE ECONOMIC SECURITY <small>¹ Department of Mathematics and its Teaching Methods, Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University ² Department of Economics, Finance and Accounting, European University (Kyiv)</small>	581
15.2	Hryhorieva L. ¹ APPROACH TO RELIGION IN TOURISM CONFLICT MANAGEMENT ON THE CASE OF MOROCCO <small>¹ Department of Tourism and Hotel and Restaurant Business, Khmelnytskyi National University</small>	588
	REFERENCES	598

SECTION 6. FINANCE, PENNILESS AND CREDIT

10.46299/ISG.2022.MONO.ECON.4.6.1

6.1 Антисипативне управління діяльністю страховика: цільові орієнтири, інформаційне забезпечення, технологія та інструментарій

Оперативне й адекватне реагування на зміни, що відбуваються у середовищі функціонування – запорука виживання страхового підприємництва в нашій країні, яке „ґрунтується на акумуляції фінансових засобів з метою відшкодування збитків, спричинених настанням шкідливих для здоров'я та (або) матеріального благополуччя подій, як фізичним, так і юридичним особам, що створює сприятливі умови для безперервного процесу суспільного відтворення” [402, с. 159]. Все це вимагає від суб'єктів страхового підприємництва в Україні зосередити увагу на дослідженні інструментарію та технології управління на випередження потенційної кризи, яке в науковій літературі визначено як антисипативне.

Виникнення та практичне використання методології антисипативного управління в страховому підприємстві зумовлене об'єктивними причинами, що генерують зміни зовнішнього середовища діяльності страхової організації. Антисипативне управління є процесом, що визначає послідовність дій страхової організації з розробки й реалізації антикризової стратегії. Він передбачає формулювання цілей, аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища компанії, вивчення альтернатив розвитку, вироблення стратегії, визначення обсягів необхідних ресурсів і підтримку взаємин зі зовнішнім середовищем, які дають змогу страховій організації досягати поставлених завдань, безперервний контроль за ходом виконання стратегії, оцінку результатів і план дій, що коректують.

Кінцевими продуктами антисипативного управління діяльністю страховика є: потенціал антикризової стійкості страхової компанії, який забезпечує досягнення антикризових цілей у майбутньому („потенціал антикризової стійкості страхової організації і стратегічні можливості

визначаються її архітектонікою та якістю персоналу. До архітектури страхової організації входять: страхова технологія; мобільність з переробки й передачі інформації; рівень організації процесу надання страхових послуг; структура управління страховиком, розподіл посадових функцій і повноважень ухвалювати рішення; організаційні завдання окремих груп і осіб; внутрішні комунікації і процедури; організаційна культура, норми та цінності, які є основою організаційної поведінки. Якість персоналу визначають: ставлення до змін; професійна кваліфікація і майстерність у проектуванні, аналізі ринку тощо; уміння вирішувати проблеми, які стосуються антикризової діяльності; спроможність вирішувати проблеми, які належать до проведення антикризових організаційних змін; мотивацією участі в антикризовій діяльності та можливістю долати опір” [403, с.266-267]); внутрішня структура й організаційні зміни, які забезпечують чутливість страховика до змін у середовищі функціонування (наявність антисипативної спроможності своєчасно виявити та правильно тлумачити зміни у середовищі, а також керувати у відповідь адекватними діями, які припускають наявність стратегічних можливостей для розробки, впровадження нових страхових продуктів, технологій, організаційних змін).

Серед науковців немає єдиної усталеної думки щодо цільової спрямованості антисипативного управління діяльності в страховому підприємстві. Одні вважають, що його цільовими орієнтирами є одержання конкурентних переваг, інші ключовим орієнтиром бачать забезпечити стабільне функціонування та сталий розвиток, треті наполягають на тому, що ціллю є підготувати систему управління страховика до появи і розвитку неочікуваних подій, які можуть викликати кризу або генерувати нові можливості розвитку. Хоча усі зазначені вище підходи до інтерпретації цілей антисипативного управління різняться між собою, але їхньою визначальною основою є те, що за всіма підходами ключова увага має бути до заходів превентивного реагування на випередження наслідкам впливу неочікуваних подій, як кризових так і стимулюючих розвиток. Вважаємо, що цільовим орієнтиром антисипативного управління діяльності страховика є превентивне реагування на випередження

наслідкам впливу неочікуваних подій, як кризових так і стимулюючих розвиток, з метою набуття конкурентних переваг та формування стратегічної позиції, яка повинна забезпечити тривалу життєздатність на умовах сталого розвитку страхової організації.

Технологічно антисипативне управління діяльністю страховика реалізується через структурні елементи за певною усталеною схемою їх взаємодії.

Структурними елементами технології антисипативного управління діяльністю страховика можуть бути: 1) *полівекторне дослідження слабких сигналів у середовищі функціонування страховика* (здійснюється з метою формування на основі отриманих слабких сигналів у середовищі функціонування обґрунтованої інформаційної бази щодо ймовірного виникнення явищ у майбутньому періоді діяльності, встановленні можливостей і загроз середовища функціонування на основі ідентифікування слабких сигналів, що повідомляють про їх виникнення, оброблення цих сигналів та передбачення їх подальшого розвитку до відповідних потенційних явищ з метою формування адекватних заходів реагування (формується антисипативний сценарій (закладається інформаційна база для формування випереджувальних управлінських рішень превентивного спрямування щодо використання ідентифікованих за слабкими сигналами можливостей чи усунення загроз умов функціонування), що розкриває низку можливих траєкторій розвитку слабого сигналу до відповідних потенційних явищ та перелік адекватних їм заходів (усі управлінські рішення повинні бути своєчасними та ефективними) з використання встановлених можливостей чи уникнення загроз умов функціонування страхової компанії); 2) *впорядкування організаційної структури управління страховиком відповідно до визначених цілей та завдань антисипативного управління*; 3) *комплексна перевірка та оцінювання результативності реалізації технології антисипативного управління відповідно до встановлених критеріїв і стандартів* (проводиться перевірка ефективності здійснення антисипативних процесів з метою формування інформаційної

картини щодо результативності реалізації зазначених функцій як основи для здійснення необхідних регулювальних заходів); 4) *антисипативне регулювання* (корегування сформованих антисипативних сценаріїв; уточнення розроблених на етапі полівекторного дослідження слабких сигналів у середовищі функціонування страховика заходів щодо використання ідентифікованих за слабкими сигналами можливостей чи загроз умов функціонування страхової компанії внаслідок їх неузгодженості зі загальними цілями діяльності страхової компанії).

Відсутність універсального до застосування страховиками України інструментарію реалізації функцій антисипативного управління зумовлена турбулентністю, гіпердинамічністю та невизначеністю середовища їхнього функціонування. Усе це зумовило значний інтерес фахівців страхової справи до досліджень присвячених методам і методикам ідентифікування слабких сигналів внутрішнього та зовнішнього середовища функціонування страхових організацій.

Важливе місце в інструментарному забезпеченні антисипативного управління в діяльності страховиків займають його методи як способи і прийоми ідентифікування слабких сигналів внутрішнього та зовнішнього середовища функціонування, їхнього належного оброблення та альтернативного інтерпретування сценаріїв подальшого розвитку з метою формування обґрунтованої інформаційної бази про розвиток потенційних явищ середовища функціонування від початкових ознак майбутнього виникнення до моменту реального настання. Ці методи (емпіричні й теоретичні) трансформуються у дієві інструменти лише за умов їхнього адекватного вибору, оптимального поєднання та раціонального застосування.

З усього викладеного вище робимо висновок, що сутнісне призначення антисипативного управління у страхуванні – рання ідентифікація, оброблення та інтерпретація сценаріїв подальшого розвитку потенційних можливостей і загроз середовища функціонування суб'єкта страхового підприємництва.

Для того, щоб антисипативне управління мало змогу формувати комплекс

управлінських рішень щодо ефективного та раціонального функціонування страховика, своєчасно реагуючи на загрози середовища функціонування, воно повинно мати якісну підсистему інформаційного забезпечення, спроможну фіксувати, акумулювати, обробляти й оперативно надавати за запитом комплексний масив інформаційних даних для ефективної реалізації кожного етапу управлінського процесу та досягнення його цілей.

Формування якісної підсистеми інформаційного забезпечення антисипативного управління діяльністю страховика (безперервного і цілеспрямованого відбору відповідних інформаційних показників, які необхідні для здійснення аналізу, планування і підготовки ефективних управлінських рішень за всіма напрямками діяльності) можливе тільки за умови його здійснення в рамках цілісної організаційної структури страхової компанії (за наявності належно організованих зв'язків між організаційно виділеними підрозділами). Таке інтегрування дає змогу координувати дії між різними структурними підрозділами щодо оперативного реагування на будь-які сигнали середовища функціонування страхової організації. Модель організації підсистеми інформаційного забезпечення антисипативного управління діяльністю страховика зображено на рисунку.

Рис. Модель інформаційного забезпечення антиципативного управління діяльністю страховика

Моніторинг середовища функціонування страховика з метою фіксації сигналів про ймовірне настання неочікуваних подій, які можуть викликати кризу або стати генераторами нових можливостей розвитку. Здійснюють активне (пошук і фіксація), систематичне (ведення за певною системою для багаторазового сприйняття об'єктів в завданому режимі), цілеспрямоване, планомірне (за певним планом чи сценарієм) дослідження. Сканують усі елементи інформаційного потоку, що характеризуються змістовим наповненням щодо можливості виникнення змін у середовищі функціонування страхової компанії.

Фільтрування вхідного інформаційного потоку з метою елімінування інформаційних шумів (хибної та помилкової інформації). Проводять декантацію сигналів від інформаційного шуму в інформаційному потоці через створену фільтрувальну систему.

З'ясування рівня ентропії (невизначеності, хаотичності, невпорядкованості інформаційного навантаження, що міститься в інформаційному джерелі) зафіксованих елементів інформаційного потоку (сигналів). Формування рейтингу відібраних сигналів за рівнем їхньої ентропії. Проводять розрахунок величини ентропії для кожного ідентифікованого сигналу. За результатами з'ясування рівня ентропії зафіксованих сигналів формують їхній рейтинг. Найвищий рейтинг присвоюють сигналу з найвищим рівнем ентропії.

Ідентифікація кожного сигналу зі сформованого рейтингу відібраних сигналів за рівнем їхньої ентропії. Проводять процедуру розпізнання сигналу, як індикатора можливих змін у середовищі функціонування страхової організації.

Формування інформаційної бази сигналів середовища функціонування страховика. Формують організаційну структуру спроможну акумулювати масиви інформації, що стосується середовища функціонування страхової компанії. Окремо акумулюють зафіксовані сигнали зовнішнього й внутрішнього середовища функціонування страховика.

Змістове тлумачення елементів інформаційного потоку (сигналів зі

сформованого рейтингу відібраних сигналів за рівнем їхньої ентропії). Визначають зміст, роз'яснюють (трактують) суть сигналу, надають пояснення можливих наслідків нереагування на сигнал.

Моделювання ймовірних траєкторій розвитку сигналів середовища функціонування страхової компанії, їх порівняння з метою, встановлення причинно-наслідкових зв'язків між ними. За допомогою моделі (системи математичних співвідношень, що описують певні явища чи процеси у середовищі функціонування страховика) визначають ймовірну траєкторію розвитку сигналів середовища функціонування страхової компанії. В антисипативному управлінні зазвичай застосовують два способи математичного моделювання: аналітичний (передбачає можливість точного математичного опису строго детермінованих систем) та ймовірнісний (дозволяє отримати не однозначне рішення, а його ймовірнісну характеристику).

Інтерпретування моделей ймовірних траєкторій розвитку сигналів стосовно загрози кризи чи спроможності генерувати нові можливості розвитку. Здійснюють перетворення числових величин моделей ймовірних траєкторій розвитку сигналів у логічну форму (з'ясовують, сигнал сповіщає про загрозу кризи чи спроможності генерувати нові можливості розвитку). Процедура інтерпретування має відповідати певним вимогам: характер оцінки та інтерпретації мають визначатися в загальних рисах уже на стадії розробки моделі та концепції дослідження, де окреслюються принципові характеристики досліджуваного об'єкта; отримані дані є багатозначними а тому потребують інтерпретації з урахуванням різних позицій.

Отже, діяльність з антисипативного управління має бути спрямована на забезпечення стратегічної позиції, яка повинна привести до тривалої життєздатності на умовах сталого розвитку страхової організації. У цих умовах модель антисипативного управління страховиком повинна інтегрувати управлінський механізм, спроможний завчасно ідентифікувати потенційні явища внутрішнього і зовнішнього середовища страхової компанії „на засадах полівекторного дослідження слабких сигналів та розроблення на цій основі

антисипативного сценарію, який відображає сукупність ймовірно-альтернативних траєкторій розвитку можливих подій і комплекс адекватних їм заходів” [404, с. 17], з метою прийняття обґрунтованих управлінських рішень превентивного характеру стосовно можливих загроз умовам функціонування страхової організації. Адже, складаючи програму та формуючи портфель антикризових заходів страховика, вищий управлінський персонал повинен не тільки керуватися показниками його ефективності, а й також проводити стратегічний аналіз і оцінку впливу цього заходу на його позиції і економічний потенціал.

Досліджуючи проблеми організації антисипативного управління діяльністю страховиків в подальшому потрібно: виявити специфіку основних етапів та розкрити основні закономірності генези антисипативного управління діяльністю суб'єктів страхового підприємництва; здійснити науковий аналіз теоретичних і практичних підходів до дослідження проблем організації антисипативного управління діяльністю страхових компаній; уточнити цільову спрямованість та наповненість інструментарного забезпечення антисипативного управління діяльності в страховому підприємстві; розробити технологію моделювання ймовірних траєкторій розвитку сигналів середовища функціонування страхової компанії та змістового тлумачення елементів інформаційного потоку (сигналів зі сформованого рейтингу відібраних сигналів за рівнем їхньої ентропії) у підсистемі інформаційного забезпечення антисипативного управління; розробити методику оцінки ефективності та виробити конкретні рекомендації щодо підвищення дієвості заходів антисипативного спрямування у діяльності страхових організацій.

REFERENCES

1. Гоголь Т.А. Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємств малого бізнесу: монографія./ Т.А. Гоголь. Чернігів: Видавець Лозовий В.М. 2014. 384с.
2. Обліково-аналітичне забезпечення стратегії розвитку підприємств в сучасних умовах господарювання: колективна монографія/ В.І.Кузь, С.А.Ілашук, Л.Ф.Маценко, І.І.Чала, Н.В.Кудлаєва, В.Д.Попова, М.В.Косминко, В.С.Кравчук. Чернівці: Технодрук. 2016. 240 с.
3. Мошенський С.З. Економічний аналіз: підручник./ С.З. Мошенський, О.В. Олійник. Житомир: Рута. 2007. 704с.
4. Бруханський Р.Ф. Обліково-аналітичне і організаційно-правове забезпечення діяльності аграрних підприємств: монографія./ Р.Ф. Бруханський, М.К. Пархомець, П.Р. Пуцентейло (та ін.). Тернопіль: Крок. 2015. 300с. с.130-131.
5. Тарасова Т.О. Формування обліково-аналітичного забезпечення бізнес-процесів./ Т.О. Тарасова// "Удосконалення обліку, аналізу, аудиту і звітності у сучасних умовах глобалізаційних процесів у світовій економіці": Тези виступів 2 міжнародної науково-практичної конференції. (Ужгород, 21-22 квітня 2015 року). Ужгород: ДВНЗ "УжНУ". 2015. С.225-226.
6. Лук'янець О.В. Обліково-аналітична інформація як суттєвий чинник функціонування системи економічної безпеки підприємства./О. В. Лук'янець// "Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: проблеми теорії та практики": матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. (м. Полтава, 20-23 жовтня 2014 р.). Полтава: ПУЕТ. 2014. 309с.
7. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page>.
8. Комплексный анализ хозяйственной деятельности: учебник и практикум для академического бакалавриата / В. И. Бариленко [и др.]; под ред. В. И. Бариленко. М.: Издательство Юрайт, 2015. 455 с.
9. Кіндрацька Г.І. Аналіз господарської діяльності: навчальний посібник./ Г.І. Кіндрацька, А.Г. Загородній, Ю.І. Кулиняк. Львів: ЗУКЦ. 2017. 310с.
10. Столярчук Г.В. Аналіз господарської діяльності: навчальний посібник./ Г.В. Столярчук. Харків: ХАІ. 2016. 71 с.
11. Клименко І.В. Бухгалтерський облік та аналіз автотранспортних послуг в умовах лізингу: Автореферат дисер. на здобуття наук.ступеня канд. екон. наук. Житомир. 2015. 21с.

395. Kvasnytska R., Dotsenko I., Matviychuk L., Oliinyk L. Organization of Management of Moral Risks of Banking Activity in a Modern. Business Environment. Lecture Notes in Networks and Systems [this link is disabled](#). 2022. №487. P. 243–249.
396. Про порядок здійснення оверсайту платіжної інфраструктури в Україні : Постанова НБУ № 187 від 24.08.2022. URL: <https://cutt.ly/gBeF76G>
397. Методичні рекомендації з управління ризиками в платіжних системах. Національний банк України. URL: <https://cutt.ly/sBeGc5q> (29.09.2022)
398. Методичні рекомендації щодо управління операційним ризиком (у тому числі кіберризиком та безперервністю діяльності) та забезпечення зберігання інформації про клієнтів об'єктами платіжної інфраструктури. Національний банк України. URL: <https://bit.ly/3rhGHW6> (29.09.2022)
399. Трусова Н., Чкан І. Платіжні системи в Україні та ризики їх функціонування. Бізнес Інформ. 2021, № 1. С. 257–263.
400. Lysenko S., Bobrovnikova K., Gaj P., Sochor T., Forkun I. Resilient computer systems development for cyberattacks resistance. CEUR Workshop Proceedings 2853. 2021, P. 353–361. URL: <http://ceur-ws.org/Vol-2853/short41.pdf>
401. Стартує інформаційна кампанія Національного банку з платіжної безпеки #ШахрайГудбай. URL: <https://bit.ly/3F4OLjB>
402. Плиса В.Й. Особливості становлення, проблеми та перспективи розвитку страхового ринку в Україні. Вісник Львівського університету. Серія економічна. 2001. Вип. 30. С. 158-167.
403. Плиса В.Й. Страховий менеджмент : навч. посіб. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2014. 378 с.
404. Антисипативне управління машинобудівними підприємствами на засадах слабких сигналів : монографія / О.Є. Кузьмін [та ін.]. Луцьк : Вежа-Друк, 2014. 224 с.
405. Бистрова, Ю.В. Інноваційні методи навчання у вищій школі України. Право та інноваційне суспільство. 1 (4), 27-33 (2015).
406. Грицуленко, С.І.: Методика викладання економічних дисциплін: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Грицуленко С.І., Потапова-Сінько Н.Ю., Гарбера К.М. – Одеса: ОНАЗ ім. О.С. Попова, 224 (2012).
407. Шестопалюк, О.В.: Інноваційні моделі навчання в діяльності вищих навчальних закладів. Теорія і практика управління соціальними системами 3, 118-124 (2013).
408. The Learning in Depth Homepage, <http://ierg.ca/LID/> last accessed 2019/03/14.
409. Melnyk, L., Dehtyarova, I., Kubatko, O.: In-depth teaching on European Union matters for future professionals related to Industry 3.0 and Industry 4.0. Eastern European Journal of Regional Studies. 3 (1), 24-30 (2017)